

5. 5. - Kapitalistično gospodarstvo

Kapitalistično gospodarstvo

V teh časih ste pogosto slišali, kako je/bo koronavirus oklestil kapitalizem. Živimo v družbi, kjer lahko za veliko ljudi rečemo, da živijo v preobilju. Če sodimo po količini zavržene hrane, smo tudi na naši šoli med njimi. Po drugi strani pa tudi slovenski državljani živijo pod pragom revščine ...

Kakšna je »slika« bogatih in revnih na celotnem planetu, si pogledjte na zemljevidu v DZ na str. 96. Kam sodi naša država?

Za družbeno in gospodarsko ureditev, ki prevladuje v današnjem svetu, uporabljamo izraz **kapitalizem**. V tej ureditvi si podjetja prizadevajo ustvariti čim večji **dobiček**. Podjetja prosto prodajajo svoje blago in storitve na **trgu** ter **tekmujejo**, katero bo več prodalo (imelo več dobička). Pri tekmovanju za dobiček lastniki pogosto čezmerno izkoriščajo naravne vire in zaposlene delavce.



Zakaj je ta niz karikatur komičen? Je v stvarnem življenju res tako?

Na trgu torej velja **zakon ponudbe in povpraševanja**: kaj se dogaja s cenami, če je ponudba nekega izdelka velika, povpraševanje pa majhno? In obratno?



Se spomnite, ko so na tržišče prišli *fidget spinnerji*?

Ko je bilo ponudbe malo, povpraševanje pa veliko, so si trgovci lahko privoščili, da so cene zvišali. Ko ni bilo več zanimanja, pa so bili primorani izdelke znižati, da so jih lahko prodali.

Kapitalizem prinaša človeštvu **dobre in slabe posledice**.

Podjetja, ki tekmujejo za kupce, morajo stalno **izboljševati** svoje izdelke in storitve ter jih prodajati po čim **nižjih cenah**. Ljudje lahko kupijo več stvari ali storitev, ki lahko izboljšajo njihovo življenje. Tako gospodarstvo prispeva k **blaginji** ljudi. Podjetja, ki imajo velik dobiček, državi plačujejo **visoke davke** (država pa ta denar porabi za skupne potrebe državljanov: šolstvo, zdravstvo, kulturo).

Sodobni kapitalizem pa ima tudi **slabosti**, saj sta veliko lastnikom pomembna samo denar in dobiček. V takšni ureditvi zmagajo tisti, ki so najbolj **brezobzirni** in se ne menijo za potrebe drugih, za pravice delavcev ter npr. **onesnaževanje**. Lastniki podjetij nenehno iščejo poti, po katerih bi **zmanjšali stroške** podjetja (in s tem povečali dobiček). **Znižujejo plače, proizvodnjo selijo** v države, kjer so ljudje pripravljeni delati več za nižjo plačo. Bogastvo se kopiči v rokah **peščice** ljudi, ki ima moč, vpliv na politiko, medije. Nastaja **neenakost**, saj prihaja do **brezposelnosti** ali pa so ljudje v nenehnem strahu, da bodo izgubili zaposlitev.

Sedaj pa še naloga: naslov je zgoraj; iz zadnjih dveh odstavkov v preglednico v zvezek vpiši, kaj dobrega in kaj slabega prinaša kapitalizem.

POZITIVNE PLATI KAPITALIZMA	NEGATIVNE PLATI KAPITALIZMA

Zapiši, kaj se tebi zdi – prinaša kapitalizem več dobrega ali več slabega – utemelji. Katera podjetja/dejavnosti imajo v času epidemije visok dobiček in katera izgubo?

Po e-pošti pošlji odgovore na ti dve vprašanji.

V DZ, str. 55 preberi o **kapitalu** in podčrtaj pomembno; pri zadnji alineji pri **zaščiteno znanje ali izum** dopiši intelektualna lastnina.

Reši nal. 3. Kaj se zgodi z dobičkom v prvem in kaj v drugem primeru?